“BARQAROR RIVOJLANISH VA YASHIL TRANSFORMATSIYANING ZAMONAVIY MEXANIZMLARI”

Xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari to‘plami

I-qism

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

“REAL IQTISODIYOT” KAFEDRASI

“BARQAROR RIVOJLANISH VA YASHIL TRANSFORMATSIYANING ZAMONAVIY MEXANIZMLARI”

xalqaro ilmiy-amaliy anjuman

MATERIALLARI TO‘PLAMI

2026-yil 25-may

I bo‘lim

SAMARQAND-2026

UO‘K: 332.1:502.131.1(06)
KBK: 65.04+20.18
A 80
Artikov, Z.S.
“Barqaror rivojlanish va yashil transformatsiyaning zamonaviy mexanizmlari” Xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari to‘plami (I-II qism) [Matn] / Z.S. Artikov ; muharrir O.M. Pardayev va boshq.- Toshkent: TURON NASHR (Mirzo Abdullo nur savdo), 2026.-406 b.

TO‘PLOVCHI VA NASHRGA TAYYORLOVCHI:
Z.S.Artikov – iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori, professor.

NASHR UCHUN MAS’ULLAR:
O.M.Pardayev – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;
G.M.Shadiyeva – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;
T.S.Sharipov – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent;
Sh.A.Sultonov – iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor;
R.J.Qurbonova – iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent;
Z.I.Abdullayeva – iqtisod fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent;
D.S.Musinov – iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent;
B.O.Do‘stmatov – iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent;
Z.I.Sattarova – dotsent v.b;
Z.K.Raximov – iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent;
M.E.Erdonov – iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent v.b.;

SAHIFALOVCHILAR:
M.E.Erdonov – SamISI “Real iqtisodiyot” kafedrasi PhD, dotsent v.b.
S.B.Iskandarov – SamISI “Real iqtisodiyot” kafedrasi assistenti;
Sh.N.Mirzayeva – SamISI “Real iqtisodiyot” kafedrasi assistenti;
A.I.Asrorov – SamISI “Real iqtisodiyot” kafedrasi assistenti;
V.A.Fozilov – SamISI “Real iqtisodiyot” kafedrasi assistenti;
Sh.SH.Mirzaxadjayeva – SamISI “Real iqtisodiyot” kafedrasi assistenti.

Ilmiy-amaliy anjuman materiallarida barqaror rivojlanish va yashil transformatsiyaning zamonaviy mexanizmlarini shakllantirishga doir nazariy-metodologik yondashuvlar, iqtisodiyot tarmoqlarida ekologik barqarorlikni ta’minlash jarayonida yashil texnologiyalarni joriy etish bilan bog‘liq muammo va yechimlar, hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishda resurslardan oqilona foydalanish, energiya samaradorligini oshirish, kam uglerodli rivojlanish tamoyillarini qo‘llash masalalari yoritilgan. Unda yashil iqtisodiyotga o‘tish jarayonlarini jadallashtirish, ekologik xavfsizlikni ta’minlash, innovatsion va investitsion mexanizmlarni takomillashtirish, davlat va hududiy rivojlanish strategiyalarida yashil transformatsiya ustuvorliklarini belgilash bo‘yicha nazariy qarashlar hamda amaliy tavsiyalar o‘z ifodasini topgan.

Ushbu to‘plamda professor-o‘qituvchilar, doktorantlar, mustaqil tadqiqotchilar, magistrlar va iqtidorli talabalarning xizmatlar sohasida tarkibiy o‘zgarishlarni amalga oshirishning zamonaviy texnologiyalariga bag‘ishlangan maqola va tezislari o‘rin olgan.

To‘plam materiallaridan iqtisodiyot yo‘nalishida tahsil olayotgan bakalavrlar, magistrlar, doktorantlar, mustaqil izlanuvchilar, davlat idoralari xizmatchilari va shu soha mutaxassislari o‘z faoliyatlarida foydalanishi mumkin.

Tezislar mualliflar tahririda bosilmoqda. Ularda keltirilgan raqamlar, faktlar, xulosa va tavsiyalarga mualliflar mas’ul. Ularning ayrim fikrlari tashkiliy guruh qarashlariga to‘g‘ri kelmasligi mumkin.

В материалах научно-практической конференции освещены теоретико-методологические подходы к формированию современных механизмов устойчивого развития и зелёной трансформации, проблемы и пути их решения, связанные с внедрением зелёных технологий в процессе обеспечения экологической устойчивости отраслей экономики, а также вопросы рационального использования ресурсов, повышения энергоэффективности и применения принципов низкоуглеродного развития в социально-экономическом развитии регионов. В них также нашли отражение теоретические взгляды и практические рекомендации по ускорению процессов перехода к зелёной экономике, обеспечению экологической безопасности, совершенствованию инновационных и инвестиционных механизмов, а также определению приоритетов зелёной трансформации в государственных и региональных стратегиях развития.

В сборнике собраны статьи и тезисы профессоров, преподавателей, докторантов, независимых исследователей, магистров и талантливых студентов о современных технологиях реализации структурных изменений в сфере услуг.

Материалы сборника могут использовать бакалавры, магистры, докторанты, независимые исследователи, сотрудники государственных органов и специалисты данной области, обучающиеся в области экономики.

Тезисы редактируются авторами. Авторы несут ответственность за представленные в них цифры, факты, выводы и рекомендации. Некоторые их мнения могут не соответствовать взглядам организационной группы.

The materials of the scientific-practical conference highlight theoretical and methodological approaches to the formation of modern mechanisms for sustainable development and green transformation, as well as problems and solutions related to the introduction of green technologies in ensuring the ecological sustainability of economic sectors. They also address issues of rational resource use, improving energy efficiency, and applying low-carbon development principles in the socio-economic development of regions. The materials further present theoretical views and practical recommendations on accelerating the transition to a green economy, ensuring environmental security, improving innovation and investment mechanisms, and defining green transformation priorities within national and regional development strategies.

This collection contains articles and theses by professors, doctoral students, independent researchers, masters and talented students on modern technologies for implementing structural changes in the services sector.

The materials in the collection can be used by bachelors, masters, doctoral students, independent researchers, government officials and specialists in this field studying in the field of economics.

Abstracts are edited by the authors. The authors are responsible for the figures, facts, conclusions and recommendations presented therein. Some of their views may not reflect those of the organizational group.

UO‘K: 332.1:502.131.1(06)
KBK: 65.04+20.18

ISBN 978-9910-5219-5-9

© Artikov, Z.S., 2026-y.
© Samarqand iqtisodiyot va servis instituti, 2026-y.
© “TURON NASHR” nashriyoti, 2026-y.

Uchinchidan, kredit mablag‘laridan samarali foydalanishni ta’minlash maqsadida aholiga kichik biznesni yuritish, daromadlarni rejalashtirish va kredit majburiyatlarini boshqarish bo‘yicha moliyaviy maslahat xizmatlarini rivojlantirish.

To‘rtinchidan, banklarning raqamli moliyaviy xizmatlarini chekka va iqtisodiy faolligi nisbatan past hududlarda kengaytirish orqali aholining kredit, to‘lov va jamg‘arma xizmatlaridan foydalanish imkoniyatlarini oshirish.

Foydanalailgan adabiyotlar ro‘yxati

1. O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Senati Kengashining

2. Qarori, “O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Senati Kengashining “Kambag‘allikni qisqartirish bo‘yicha belgilangan ustuvor vazifalarning bajarilishini nazorat qilish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 2024-yil 29-noyabrdagi KQ-6-V-sonli Qaroriga qo‘shimchalar kiritish to‘g‘risida” https://test.lex.uz/docs/-7349432

3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, “Kambag‘allikni qisqartirishda tadbirkorlik subyektlari bilan o‘zaro manfaatli hamkorlik o‘rnatishga qaratilgan chora-tadbirlar to‘g‘risida” https://www.lex.uz/docs/-6493069

4. Mikromoliya xizmatlari bozori sharhi e'lon qilindi. (2025-yil III chorak yakunlari bo‘yicha) https://cbu.uz/uz/press_center/releases/3122432

5. Kambag‘allik darajasi eng yuqori bo‘lgan 5 ta hududning 2021–2025-yillardagi ko‘rsatkichlari, foizda, https://siat.stat.uz/data/3495

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA O‘ZBEKISTON TIJORAT BANKLARINI TRANSFORMATSIYA QILISH: MUAMMOLAR VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI

NIZAMOV UMID NAJIMOVICH

O‘zbekiston Respublikasi, Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universiteti,

“Bank ishi” kafedrasining mustaqil izlanuvchisi

Muallifning elektron manzili: umidnizamov03@gmail.com

Annatatsiya. Mazkur maqolada raqamli iqtisodiyot sharoitida O‘zbekiston tijorat banklarini transformatsiya qilish jarayonining asosiy yo‘nalishlari, mavjud muammolari va rivojlanish istiqbollari tadqiq etilgan. Bank tizimida raqamli texnologiyalardan foydalanishning kengayishi, masofaviy bank xizmatlarining rivojlanishi va mijozlarning raqamli moliyaviy xizmatlarga bo‘lgan talabining ortishi tahlil qilingan. Shuningdek, tijorat banklarining raqamli transformatsiyasi jarayonida axborot tizimlarini integratsiyalash, kiberxavfsizlikni ta’minlash, zamonaviy IT-mutaxassislarni tayyorlash, ma’lumotlarni himoya qilish va raqamli infratuzilmani rivojlantirish bilan bog‘liq muammolar yoritilgan. Tadqiqot natijasida sun’iy intellekt, katta ma’lumotlar (Big Data), bulutli texnologiyalar, fintech kompaniyalari bilan hamkorlik va mijozlarga

yo‘naltirilgan raqamli xizmatlarni rivojlantirish tijorat banklari transformatsiyasining istiqbolli yo‘nalishlari sifatida asoslangan. Shuningdek, banklarning raqamli transformatsiyasi samaradorligini oshirishga qaratilgan amaliy takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: raqamli iqtisodiyot, tijorat banklari, raqamli transformatsiya, bank xizmatlari, masofaviy xizmatlar, raqamli bank, sun’iy intellekt, katta ma’lumotlar, bulutli texnologiyalar, kiberxavfsizlik, fintech kompaniyalar, raqamli infratuzilma.

Kirish. Bugungi kunda raqamli iqtisodiyotning jadal rivojlanishi moliya sektorida tub o‘zgarishlarni yuzaga keltirmoqda. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining keng tarqalishi, mijozlarning tezkor va qulay moliyaviy xizmatlarga bo‘lgan talabining ortishi hamda fintech kompaniyalarining moliya bozoridagi faollashuvi tijorat banklarini an’anaviy faoliyat yuritish usullarini qayta ko‘rib chiqishga undamoqda. Natijada banklar faoliyatida raqamli texnologiyalardan foydalanish nafaqat xizmat ko‘rsatish jarayonlarini avtomatlashtirish, balki biznes modelini, mijozlar bilan munosabatlarni, risklarni boshqarish tizimini va ichki boshqaruv mexanizmlarini transformatsiya qilishni ham talab etmoqda.

O‘zbekistonda ham raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish jarayonlari tijorat banklari faoliyatiga sezilarli ta’sir ko‘rsatmoqda. Mobil banking, internet-banking, elektron to‘lovlar, masofaviy identifikatsiya va raqamli kreditlash kabi xizmatlarning rivojlanishi bank xizmatlaridan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirmoqda. Shu bilan birga, banklarning raqamli transformatsiyasi jarayonida texnologik infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmaganligi, axborot tizimlarining o‘zaro integratsiyasi, kiberxavfsizlik, malakali mutaxassislar yetishmasligi va eski texnologik platformalarni modernizatsiya qilish kabi muammolar ham mavjud.

Shu sababli raqamli iqtisodiyot sharoitida O‘zbekiston tijorat banklarini transformatsiya qilish masalasi banklarning raqobatbardoshligini oshirish, xizmatlar sifatini yaxshilash va moliyaviy resurslardan samarali foydalanish nuqtayi nazaridan dolzarb ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi. Mazkur tadqiqotning asosiy maqsadi O‘zbekiston tijorat banklarining raqamli transformatsiyasi jarayonidagi mavjud muammolarni aniqlash, ularning bank faoliyatiga ta’sirini tahlil qilish hamda transformatsiya jarayonlarini takomillashtirishning istiqbolli yo‘nalishlarini ishlab chiqishdan iborat.

Asosiy qism. Raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi tijorat banklari faoliyatida texnologik yangilanish bilan bir qatorda, mavjud biznes jarayonlarini tubdan qayta tashkil etishni ham talab qilmoqda. Bugungi kunda mijozlarning bank xizmatlaridan tezkor, qulay va masofadan foydalanishga bo‘lgan ehtiyoji ortib borayotgani banklarni mobil ilovalar, internet-banking, elektron to‘lovlar va raqamli identifikatsiya kabi xizmatlarni rivojlantirishga undamoqda. Shu sababli bank transformatsiyasi faqat ayrim xizmatlarni raqamlashtirish emas, balki bankning biznes modeli, operatsion jarayonlari,

mijozlarga xizmat ko‘rsatish tizimi va boshqaruv mexanizmlarini raqamli muhitga moslashtirish jarayoni sifatida namoyon bo‘lmoqda.

O‘zbekiston tijorat banklarida raqamli transformatsiya jarayonlari bosqichma-bosqich rivojlanayotgan bo‘lsa-da, ushbu jarayonda bir qator muammolar mavjud. Jumladan, ayrim banklarda texnologik infratuzilmaning zamonaviy talablar darajasida emasligi, turli axborot tizimlari o‘rtasidagi integratsiyaning yetarli emasligi, raqamli xizmatlarning barcha mijozlar uchun bir xil darajada qulay emasligi va malakali IT mutaxassislariga bo‘lgan ehtiyojning ortib borishi transformatsiya jarayonini murakkablashtirmoqda. Bundan tashqari, raqamli xizmatlar kengayishi bilan kiberxavfsizlik, mijozlarning shaxsiy ma’lumotlarini himoya qilish va raqamli firibgarlikning oldini olish masalalari ham banklar oldidagi muhim vazifalardan biriga aylanmoqda.

Shu bilan birga, raqamli transformatsiya O‘zbekiston tijorat banklari uchun yangi rivojlanish imkoniyatlarini ham yaratmoqda. Sun’iy intellekt, katta ma’lumotlar (Big Data), bulutli texnologiyalar (cloud computing), API integratsiyalari va avtomatlashtirilgan tahlil tizimlaridan foydalanish banklarning operatsion samaradorligini oshirish, kredit risklarini aniqroq baholash va mijozlarga individual moliyaviy mahsulotlarni taklif qilish imkonini beradi. Kelgusida banklarning fintech kompaniyalari bilan hamkorligini kuchaytirish, raqamli infratuzilmani modernizatsiya qilish va xodimlarning raqamli kompetensiyalarini oshirish transformatsiyaning muhim yo‘nalishlari bo‘lib, ushbu jarayonlar banklarning raqamli iqtisodiyot sharoitidagi faoliyat samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

1-jadval

O‘zbekistonda masofaviy bank xizmatlaridan foydalanuvchilar sonining dinamikasi[12]

Davr	Yuridik shaxslar va YTT	Jismoniy shaxslar	Jami
2025-yil 1-yanvar	1 461 719	51 455 447	**52 917 166**
2025-yil 1-iyul	1 630 364	67 552 234	**69 182 598**
2025-yil 1-oktabr	1 684 431	72 493 744	**74 178 175**
2025-yil 1-dekabr	1 694 530	77 639 333	**79 333 863**

O‘zbekistonda masofaviy bank xizmatlaridan foydalanuvchilar sonining 2025-yil davomida sezilarli darajada oshgani kuzatiladi. Jumladan, yil boshida foydalanuvchilarning jami soni 52,9 mln nafarni tashkil etgan bo‘lsa, 1-iyul holatiga kelib 69,2 mln nafarga[13], 1-oktabrda 74,2 mln nafarga[14] va 1-dekabrda 79,3 mln nafarga yetgan[15]. Natijada, yil boshidan 1-dekabrgacha jami foydalanuvchilar soni 26,4 mln

[12] O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki ma’lumotlari asosida muallif tomonidan tuzildi. https://cbu.uz/uz/statistics/paysistem/2135490/?mobile=Y
[13] https://cbu.uz/uz/statistics/paysystem/2135490/?mobile=Y&utm,
[14] https://cbu.uz/uz/statistics/paysystem/2941879 ,
[15] https://cbu.uz/uz/statistics/paysystem/3318970

nafarga yoki 49,9 foizga oshgan. Mazkur o‘sish aholining bank xizmatlaridan masofadan foydalanish imkoniyatlari kengayib borayotganini hamda raqamli bank xizmatlariga talab ortayotganini ko‘rsatadi.

Foydalanuvchilar tarkibida asosiy ulush jismoniy shaxslarga to‘g‘ri kelgan. Ularning soni 2025-yil 1-yanvardagi 51,5 mln nafardan 1-dekabrga kelib 77,6 mln nafarga yetib, 26,2 mln nafarga yoki 50,9 foizga oshgan. Shu davrda yuridik shaxslar va yakka tartibdagi tadbirkorlar soni 1,46 mln nafardan 1,69 mln nafargacha ko‘payib, 15,9 foizlik o‘sishni qayd etgan. Demak, masofaviy bank xizmatlari rivojlanishining asosiy drayveri jismoniy shaxslar segmenti bo‘lib, bu tijorat banklarining mobil ilovalar, internet-banking, elektron to‘lovlar va boshqa raqamli xizmatlarni kengaytirishi bilan bog‘liq. Shu bilan birga, mazkur ko‘rsatkichlar masofaviy bank tizimlaridan foydalanuvchilar sonini ifodalashi sababli, ularni bevosita faol foydalanuvchilar yoki amalga oshirilgan operatsiyalar soni sifatida talqin qilish maqsadga muvofiq emas.

Xulosa va takliflar. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, raqamli iqtisodiyot sharoitida O‘zbekiston tijorat banklarining transformatsiyasi bank xizmatlarini raqamlashtirish bilangina cheklanmay, balki banklarning biznes modeli, boshqaruv tizimi, ichki jarayonlari, mijozlar bilan ishlash mexanizmlari va risklarni boshqarish yondashuvlarini kompleks ravishda takomillashtirishni talab etadi. Ayniqsa, 2025-yil davomida masofaviy bank xizmatlaridan foydalanuvchilar sonining 52,9 mln nafardan 79,3 mln nafargacha oshgani aholining raqamli bank xizmatlariga bo‘lgan talabi izchil ortib borayotganini ko‘rsatadi. Shu sababli tijorat banklari raqamli texnologiyalarni joriy etish bilan bir qatorda, ularning barqaror, xavfsiz va mijozlar uchun qulay ishlashini ta’minlashi zarur.

Tadqiqot davomida aniqlangan asosiy muammolar qatoriga banklarning axborot tizimlari o‘rtasidagi integratsiyaning yetarli darajada rivojlanmaganligi, zamonaviy IT-mutaxassislarga bo‘lgan ehtiyojning yuqoriligi, kiberxavfsizlik va ma’lumotlarni himoya qilish masalalari, ayrim hududlarda raqamli infratuzilmaning yetarli emasligi hamda mijozlarning raqamli savodxonligi bilan bog‘liq muammolarni kiritish mumkin. Mazkur muammolarni hal etish tijorat banklarining raqamli transformatsiya jarayonini yanada jadallashtirish, xizmatlar sifatini oshirish va raqamli iqtisodiyot sharoitida bank tizimining samaradorligini ta’minlashga xizmat qiladi.

Birinchidan, tijorat banklarida kompleks raqamli transformatsiya dasturlarini ishlab chiqish va ularni yagona strategik maqsadlar asosida amalga oshirish maqsadga muvofiq. Bunda faqat alohida xizmatlarni raqamlashtirish emas, balki bankning barcha biznes jarayonlarini bosqichma-bosqich avtomatlashtirish va o‘zaro integratsiyalashgan raqamli tizimlarni shakllantirishga e’tibor qaratish lozim.

Ikkinchidan, mijozlarga yo‘naltirilgan raqamli bank xizmatlarini rivojlantirish zarur. Mobil banking, internet-banking, masofaviy identifikatsiya, onlayn kreditlash va elektron to‘lov xizmatlarining qulayligi, tezkorligi va foydalanish imkoniyatlarini

muntazam takomillashtirish orqali mijozlarning raqamli xizmatlardan foydalanish darajasini oshirish mumkin.

Uchinchidan, tijorat banklarida sun’iy intellekt va katta ma’lumotlar (Big Data) texnologiyalaridan foydalanishni kengaytirish lozim. Ushbu texnologiyalar mijozlarning moliyaviy xatti-harakatlarini tahlil qilish, kredit risklarini baholash, firibgarlik holatlarini aniqlash, individual takliflarni shakllantirish va boshqaruv qarorlarini tezkor qabul qilish imkonini beradi.

To‘rtinchidan, banklarning kiberxavfsizlik tizimini mustahkamlash va mijozlarning shaxsiy hamda moliyaviy ma’lumotlarini himoya qilish mexanizmlarini takomillashtirish zarur. Buning uchun ko‘p bosqichli autentifikatsiya, real vaqt rejimida monitoring, firibgarlikni avtomatik aniqlash va axborot xavfsizligi bo‘yicha muntazam audit tizimlarini rivojlantirish maqsadga muvofiq.

Beshinchidan, tijorat banklarining zamonaviy IT-mutaxassislarga bo‘lgan ehtiyojini qondirish uchun raqamli kompetensiyalarni rivojlantirishga alohida e’tibor berish lozim. Bank xodimlari uchun sun’iy intellekt, ma’lumotlar tahlili, kiberxavfsizlik, raqamli mahsulotlarni boshqarish va zamonaviy axborot texnologiyalari bo‘yicha doimiy malaka oshirish dasturlarini yo‘lga qo‘yish zarur.

Umuman olganda, O‘zbekiston tijorat banklarining raqamli transformatsiyasi bank xizmatlarining tezkorligi va qulayligini oshirish bilan birga, banklarning operatsion samaradorligi, raqobatbardoshligi va moliyaviy xizmatlar bozoridagi innovatsion salohiyatini kuchaytirish uchun muhim omil hisoblanadi. Kelgusida transformatsiya jarayonlarini texnologik yangilanish, inson kapitalini rivojlantirish, kiberxavfsizlikni ta’minlash va mijozlarga yo‘naltirilgan biznes modelini shakllantirish bilan uyg‘un holda olib borish O‘zbekiston bank tizimining raqamli iqtisodiyot sharoitidagi rivojlanish istiqbollarini belgilab beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki. Masofadan bank xizmatlarini ko‘rsatuvchi tizimlardan foydalanuvchilarning soni 2025-yil 1-yanvar holatiga. – Rasmiy statistika ma’lumotlari. URL: https://cbu.uz/uz/statistics/paysistem/2135490/?mobile=Y

2. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki. Masofadan bank xizmatlarini ko‘rsatuvchi tizimlardan foydalanuvchilarning soni. – Rasmiy statistika ma’lumotlari. – URL: https://cbu.uz/uz/statistics/paysystem/2135490/

3. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki. To‘lov tizimi ko‘rsatkichlari bo‘yicha statistik ma’lumotlar. – Rasmiy statistika ma’lumotlari. URL: https://cbu.uz/uz/statistics/paysystem/2941879

4. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki. To‘lov tizimi ko‘rsatkichlari bo‘yicha statistik ma’lumotlar. – Rasmiy statistika ma’lumotlari. URL: https://cbu.uz/uz/statistics/paysystem/3318970

MUNDARIJA

I SHO‘BA. BARQAROR RIVOJLANISH VA YASHIL TRANSFORMATSIYANING NAZARIY, AMALIY VA METODOLOGIK MUAMMOLARI.		
G.M.Shadieva	Yashil iqtisodiyot nazariyasi va global iqtisodiy transformatsiya tendensiyalari	5
Z.S.Artikov	Barqaror rivojlanish konsepsiyasining zamonaviy iqtisodiyotdagi nazariy asoslari	10
Р.Ж.Курбанова	Chakana savdo xizmatlari bozorini zamonaviy innovatsion yondashuvlar orqali rivojlantirish	13
S.B.Boboqulov	Sanoat klasterlarini jahon xo'jaligida tutgan o'rni	16
З.И.Саттарова	Эволюция концептуальных основ и актуальные подходы к типологизации туристских кластеров в современной науке	20
J.A.Maxmudov	Yashil transformatsiya sharoitida xizmat ko‘rsatish sohasini barqaror rivojlantirishning nazariy-metodologik muammolari	23
F.E.Jomonqulova	Ma’lumotlar bazasini real vaqtda kuzatib borish, ma’lumotlar bazasini ishga tushirish va o‘chirish	34
Z.S.Artikov **I.Q.Ravshanova**	Hududiy xizmatlar sektorida yashil transformatsiya va aholi farovonligi	37
F.Sh.Shonazarov	Aksiyadorlik jamiyatlarida raqamli transformatsiya omillari: tashkiliy inersiya, inson kapitali va yashil boshqaruvning o‘rni	39
F.Shanazarov	Ijtimoiy xizmatlarning inson kapitalini rivojlantirishdagi o‘rni va ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotga ta’sir mexanizmlar	42
А.Х.Джумаев	Концепции зелёной экономики в экономической науке	45
Д.Абдуллаева	Структурная трансформация строительных услуг Самаркандской области: динамика, тенденции и методы оценки	49
Н.Б.Рузиева	«Пути повышения эффективности отраслей сферы услуг при зелёной экономики»	51
Zhu YuMing	Expansion paths for sustainable development of tourism infrastructure, taking georgia as an example	53
M.E.Erdonov **M.A.Samiyev**	Toyloq tumanida sanoat korxonalari eksport salohiyatini oshirish imkoniyatlari.	56

D.S.Musinov	Does digital heritage governance promote inclusive growth? A preliminary study based on world heritage sites in uzbekistan	61
M.A.Abdivoxidov	Raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmatlar sohasida barqaror rivojlanish va yashil transformatsiyaning nazariy-metodologik asoslari	64
Т.Э.Толибова **М.П.Давлатова**	Совершенствование институциональных механизмов финансирования проектов зеленой экономики в Узбекистане на основе цифровых инноваций	68
A.A.Shermatov	Hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishda ekologik barqarorlik va yashil iqtisodiyotning o‘rni	73
З.И.Абдуллаева **М.А.Адилжонова**	Цена и количество рыночного равновесия для сети или услуги	79
II SHO‘BA. YASHIL TRANSFORMATSIYA JARAYONLARIDA HAL ETILISHI LOZIM BO‘LGAN DOLZARB MASALALAR VA ULARNING YECHIMLARI		
Н.М.Жунусбекова **Е.Туркебаева**	Влияние экологической устойчивости на социально-экономическое развитие территорий	82
Z.S.Artikov	Yashil iqtisodiyotga o‘tishda energiya tejamkor texnologiyalarni joriy etish muammolari	88
З.И.Саттарова	Приоритетные направления и принципиальные положения концепции агроэкотуризма как перспективного сектора туристской индустрии узбекистана	93
З.И.Абдуллаева **С.А.Махмудов**	Теоретические основы зелёной экономики: подходы и определения учёных	96
Z.S.Artikov	Iqlim o‘zgarishi sharoitida resurslardan samarali foydalanish yo‘llari	98
З.И.Абдуллаева **С.А.Махмудов**	Международные организации и зелёная экономика: современные тенденции и перспективы сотрудничества	102
N.X.Ruzibayeva	Sanoat korxonalarida investitsiya mexanizmini rivojlantirish	104
F.Sh.Shonazarov	Aksiyadorlik jamiyatlarida raqamli transformatsiya to‘siqlari va ekologik boshqaruv yechimlari	109

F.E.Jomonqulova	Tarmoq texnologiyalari va ularning axborot tizimidagi o‘rni	112
S.B.Boboqulov	Uy-joy qurilish jarayonida kommunal xizmat ko'rsatish jarayonini inobatga olishning zaruriyati	116
А.Х.Джумаев	Ўзбекистонда атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва қишлоқ хўжалигида яшил иқтисодиётга ўтишнинг айрим масалалари	120
Н.Б.Рузиева	«Роль экологической устойчивости и «зеленой экономики» в социально-экономическом развитии регионов Узбекистана»	124
M.A.Abdivoxidov	Xizmatlar sohasida yashil transformatsiya jarayonlarida hal etilishi lozim bo‘lgan dolzarb masalalar va ularning tashkiliy-iqtisodiy yechimlari	127
M.E.Erdonov	Conceptual and Methodological Foundations for Assessing Green Transformation Performance in Service Industries	131
D.S.Musinov	Ishsizlik va uning iqtisodiy oqibatlari	136
D.H.Shaymardonova **E.E.Salimov**	Davlat budjeti taqchilligi va uni moliyalashtirish mexanizmlari	140
Zhao Ying	Green transformation of the hotel industry in the digital age: urgent issues and solutions	143
Z.I.Abdullayeva **Sh.Otonazarov**	Biznes jarayonlarini tadqiq qilishda ijtimoiy so‘rovlar o‘tkazish	147
M.Sh.Xudayarova	Xizmat ko’rsatish sohasining aholi forovonligini oshirishdagi roli	152
D.S.Musinov	Влияние макроэкономической среды на эффективность субъектов малого предпринимательства в сфере услуг	157
Ф.Ф.Саламов **У.Б.Нуриддинова**	Оценка экономической эффективности кластерной модели в сфере услуг	159
III SHO‘BA. HUDUDLARNI IJTIMOIY-IQTISODIY RIVOJLANTIRISHDA EKOLOGIK BARQARORLIK VA YASHIL IQTISODIYOTNING O‘RNI		
Z.S.Artikov	Qishloq hududlarida ekologik barqarorlikni ta’minlashning iqtisodiy mexanizmlari	161
Jie Zheng	Sustainable tourism flow management in the green transformation of cultural heritage	165

	protection: dunhuang's experience and implications for samarkand	
З.И.Саттарова	Историко-культурный потенциал великого шёлкового пути как основа межрегиональной туристской стратегии стран центральной азии	169
Н.Б.Рузиева	«Инновации, инвестиции и институты: Три кита «зеленой» экономики»	179
А. Х.Джумаев	Келажакдаги глобал ва минтақавий иқлим ўзгариши ҳамда яшил иқтисодиётга ўтиш зарурати	181
M.E. Erdonov	Hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishda ekologik barqarorlikning iqtisodiy ahamiyati	185
З. И.Абдуллаева **С. Р.Наимов**	Рыночная структура, стратегия фирмы и эффективность	188
Х. К.Каршибоев **К. К.Мурадов**	Анализ стандартного отклонения с использованием модели garch	190
M.E. Erdonov	Роль экологической устойчивости и зеленой экономики в социально-экономическом развитии регионов	193
D.E.Umurzakova	To‘siqsiz turizm xizmatlarini takomillashtirish asosida xizmat ko‘lamini kengaytirish	196
Sh.N.Mirzayeva	Shahar infratuzilmasini ekologik modernizatsiya qilishning ustuvor yo‘nalishlari	200
R.A.Qulmurodova	Yashil transformatsiya sharoitida yetkazib berish xizmatlarida so‘nggi mil logistikasini rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlari	205
M.A.Abdivoxidov	Hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishda ekologik barqarorlik va yashil iqtisodiyotning xizmatlar sohasi bilan integratsion o‘rni	208
Н.Б.Рузиева	«Устойчивое развитие и «зеленая» трансформация: На пути к решению практических и методологических проблем»	212
D.S.Musinov	Yashil bankchilik va ekologik moliyalashtirishning barqaror iqtisodiy rivojlanishdagi o‘rni	216
S.B.Jurakulova	Agroturizm xizmatlarini boshqarishni innovatsion yo‘llari	219
D.H.Shaymardonova **D.Maxmayoquboyev**	Sun’iy intelektning insoniyat va mehnat bozoriga ta’siri	222

G.M.Toxirova	Savdo korxonalarini rivojlantirishda forsayt (foresight) amaliyotini qo‘llanilishi	225
A.A.Shermatov	Yashil transformatsiya jarayonlarida hal etilishi lozim bo`lgan dolzarb masalalar va ularning yechimlari	230
Д.Уразов	Цифровые технологии и искусственный интеллект в управлении зелёной трансформацией регионов	234
IV SHO‘BA. YASHIL TRANSFORMATSIYA BO‘YICHA DAVLAT VA HUDUDIY RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI.		
PhD Z.S.Artikov	Hududiy boshqaruvda ekologik siyosat samaradorligini oshirish masalalari	237
J.M.Qurbonov **D.Khakimov**	Корхонани инновацион ривожлантиришда инновацион лойиҳаларнинг ўрни	240
З.И.Саттарова	Кластерная политика туристской отрасли: теоретические основания и практические инструменты осуществления	247
M.E. Erdonov	Barriers and Solution Pathways for the Low-Carbon Transition of the Service Sector	249
А. Х.Джумаев	Экологические аспекты зелёного развития экономики	253
J.M.Qurbonov **D.Khakimov**	Инновацион фаолият кўрсаткичлари асосида корхоналарни таққослаш таҳлили	257
З. И.Абдуллаева **С. А.Махмудов**	Актуальные вопросы зелёной экономики в современных условиях	260
M.Q.Nizomov	Mamlakatimizni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish hamda yashil iqtisodiyotning ro‘li	262
M.E. Erdonov	Hududiy rivojlantirish strategiyalarida yashil indikatorlar tizimini joriy etish masalalari	265
M.E. Erdonov	Совершенствование государственных и региональных стратегий зеленой трансформации	268
A.A. Shermatov	Barqaror rivojlanish va yashil ransformatsiyaninng nazariy, amaliy va metodologik muammolari	271
D.S.Musinov	Moliyaviy texnologiyalarning milliy iqtisodiyotni rivojlantirishdagi ahamiyati va strategik istiqbollari	277
D. I.Ro‘ziyeva **F. M.Jo‘ramurodova**	Qayta tiklanuvchi energiya manbalarini rivojlantirish orqali karbon chiqindilarini kamaytirish yo‘llari	280

S.B.Jurakulova	Raqamli iqtisodiyotga o‘tish sharoitida agroturizmni boshqarishni takomillashtirish	284
D.H. Shaymardonova **S.A.Mirzayev**	Raqamli iqtisodiyot sharoitida davlat moliyasini boshqarish samaradorligini oshirish yo‘llari	288
D.H. Shaymardonova **S.I.Muxtorova**	Raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi va uning ahamiyati	292
D.H. Shaymardonova **S.J.Olloyorov**	O‘zbekistonda "yashil" energetikaga o‘tishda raqamli smart-texnologiyalarning iqtisodiy samaradorligini oshirish yo‘llari	297
D.Sattorov	Yashil transformatsiya sharoitida hududiy infratuzilmani barqaror rivojlantirish strategiyalari	301
J.S.Bozorov	Kichik biznes xizmatlari va bandlikni oshirish masalalari	304
J.A.Saloxidinov	Markaziy osiyoda yashil iqtisodiyotga o‘tish va ekologik barqarorlik	307
Х.К.Каршибоев **К.К.Мурадов**	Анализ микроэкономической эффективности цифровых платежных систем с использованием эконометрических методов	311
Н.Б.Рузиева	«Зеленая» экономика — локомотив социально-экономического развития Узбекистана»	314
Д.Уразов	Цифровые технологии и искусственный интеллект в управлении зелёной трансформацией регионов	317
V SHO‘BA. YASHIL IQTISODIYOT-NING INNOVATSION, INVESTITSION VA INSTITUTSIONAL MEXANIZMLARINI RIVOJLANTIRISH MASALALARI		
Z.S.Artikov	Yashil investitsiyalarni jalb etishning zamonaviy mexanizmlari	320
З.И.Саттарова	Японская модель организации внутреннего туризма и перспективы её адаптации к условиям туристской отрасли узбекистана	323
Х. К.Каршибоев **К. К.Мурадов**	Main trends in the development of the world tourism and hospitality industry	327
З. И.Абдуллаева **С. А.Махмудов**	Современные тенденции развития зелёной экономики	330
D.H.Shaymardonova **R.O.Salimova**	Tijorat banklarida raqamli xizmatlarni rivojlantirish istiqbollari	332
A.D.Xidirov	Hududlarda tog‘ turizmini tashkil etish va marshrutlari bo‘yicha tavsiyalar	336

А.Х.Джумаев	Приоритеты экологической политики узбекистана.	342
N.X.Ruzibayeva	Yashil iqtisodiyot moliyaviy mexanizmidan foydalanish yo‘llari	347
M.Q.Nizomov	Yashil iqtisodiyot mexanizmlarini rivojlantirishning global masalalari	352
Ф.Ф.Саламов **Р.Аминджанова**	Пути развития туристических услуг в условиях цифровой трансформации	355
M.E.Erdonov	Инновационные, инвестиционные и институциональные механизмы развития зеленой экономики	357
Sh.A.Buranov	Samarqand viloyatida yashil iqtisodiyotning innovatsion, investitsion va institutsional mexanizmlarini rivojlantirish masalalari	360
S.N.Hukumova	Ijara xizmatlari bozorining nazariy asoslari va zamonaviy rivojlanish tendensiyalari	363
D.H.Shaymardonova **S.Mukhamednazarova**	The role of digital banking in the modern economy.	370
D.H.Shaymardonova **S.J.Meliboyev**	Raqamli iqtisodiyot sharoitida kichik biznes subyektlarining raqobatbardoshligini oshirish	375
Z.I.Abdullayeva **Y.I.Sharipova**	Yashil iqtisodiyotga o'tish sharoitida innovatsiya va investitsiyalarni boshqarishni takomillashtirish	379
M.E.Erdonov **J.S.Bozorov**	Raqamli xizmatlar iqtisodiy o‘sish omili sifatida	383
N.B.Yahyoxonov	Xizmatlar sohasida yashil transformatsiyani ta’minlashda raqamli marketingning o‘rni va samaradorlikni oshirish mexanizmlari	388
Z.I.Abdullayeva **У.Б.Нуриддинова**	Этические нормы труда	392
Н.Б.Рузиева	«Механизмы развития «зеленой» экономики: Инструменты для устойчивого будущего»	394
Z.I.Abdullayeva **Н.Д.Султонова**	Теоретико-методологические основы исследования роли искусственного интеллекта в системе обслуживания клиентов	397
Sh.Abdurasulov	Turizm sohasini rivojlanishida kreativ turizmning tutgan o‘rni	400
Sh.Abdurasulov	Turizmni milliy iqtisodiyotning muhim drayveri sifatida rivojlantirish imkoniyatlari	402

M.S.Qarshiyeva	Chakana savdoda marketing strategiyalarini takomillashtirish va savdo hajmini oshirish yo‘llari	405
M.S.Qarshiyeva	Raqamli texnologiyalar asosida chakana savdo samaradorligini oshirish yo‘llari	410
O.B.Ulmasova	Xizmatlar sohasida kichik biznes korxonalarni innovatsion rivojlantirishda raqamli texnologiyalarning o‘rni	417
J.S.Pardayev	Oliy ta’lim xizmatlarini davlat tomonidan tartibga solish mexanizmlarini takomillashtirishda innovatsion yondashuvlardan foydalanish	421
A.A.Butayev	O‘zbekistonda kambag‘allikni qisqartirishda tijorat banklari moliyaviy xizmatlarining o‘rni va rivojlanish istiqbollari	425
U.N.Nizamov	O‘zbekiston tijorat banklarida innovatsion texnologiyalarni joriy etish va transformatsiya jarayonlarining istiqbollari	429
A.A.Butayev	O‘zbekiston Respublikasida kambag‘allikni qisqartirishda tijorat banklarining moliyaviy xizmatlari takomillashtirish	435
U.N.Nizamov	Raqamli iqtisodiyot sharoitida O‘zbekiston tijorat banklarini transformatsiya qilish: muammolar va rivojlanish istiqbollari	439
Sh.M.Kenjayeva	Xizmat ko‘rsatish sohasida hududiy transport xizmatlari bozorini rivojlantirish va aholi talabini prognozlashning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish	444
Sh.M.Kenjayeva	Hududiy transport xizmatlari bozorini rivojlantirish va aholi talabini prognozlashning iqtisodiy-uslubiy asoslarini takomillashtirish	448
Sh.A.Xo'jamov	Xizmatlar bozorida iste’molchilar sodiqligini shakllantirishga ta’sir etuvchi omillar va ularning iqtisodiy ahamiyati	453
Sh.A.Xo'jamov	Raqamli texnologiyalar asosida xizmatlar bozorida iste’molchilar sodiqligini oshirish imkoniyatlari	458
N.A.Qudratov	Qurilish xizmatlari bozorida raqobatbardoshlikni oshirishning iqtisodiy omillari	463
N.A.Qudratov	Qurilish korxonalarida resurslardan samarali foydalanish orqali xizmatlar sifatini oshirish yo‘llari	467

Ch.M.Karshiyeva	O‘zbekistonda raqamli xizmatlar eksportini rivojlantirish va uning iqtisodiy samaradorligini oshirish istiqbollari	471
J. A. Xolboyev	O‘zbekistonda axborot-kommunikatsiya xizmatlarining rivojlanishi va iqtisodiy ahamiyati	477
J. A. Xolboyev	Rivojlanayotgan mamlakatlarda transport infratuzilmasini takomillashtirishning iqtisodiy ahamiyati	481
Ch.M.Karshiyeva	Markaziy Osiyo davlatlari turizm xizmatlari eksportini kengaytirish va xalqaro bozordagi raqobatbardoshligini oshirish	485

“Barqaror rivojlanish va yashil transformatsiyaning zamonaviy mexanizmlari”
xalqaro ilmiy-amaliy anjuman
MATERIALLARI TO‘PLAMI
2026-yil 25-may

ISBN: 978-9910-5219-5-9

4174

«TURON NASHR» nashriyoti
100129. O‘zbekiston Respublikasi
Samarqand viloyati, Samarqand shahri,
Xo‘ja Ahror Valiy ko‘chasi, 37-uy.
Tasdiqnoma: № 4174 (22.09.2020-y.)

Nashriyot muharriri: M.Roziqova

Musahhih: F.Tohirova

Bosishga 04.06.2026-yilda ruxsat etildi.

Qog’oz bichimi 210×297 1/4.

«Times New Roman» garniturasi.

Shartli bosma tobog’i 25.0.

Adadi 50 nusxa. Buyurtma raqami: N-33

«NAVRO‘Z POLIGRAF» MCHJ matbaa

bo‘limida chop etildi.

Tasdiqnoma: 374736 29.08.2024-yil.

Samarqand shahri, X.Abdullayev ko’chasi, 63-uy.